

Atomvapnets betydelse

Överste K. L. Peyrons föredrag om luftkriget vid Krigsvetenskapsakademiens sammankomst i fredags utgör ett värdefullt komplement till det resonemang som för ett par veckor sedan framfördes i överbefälhavarens utlåtande. I föredraget fastslogs först atomvapnets dominerande betydelse genom några belysta exempel. Vad tillkomsten av atombomben innebär framgår av "att samma verkan, som de allierade uppnådde genom bomb-offensiven mot Tyskland under andra världskriget, utan svårighet skulle kunnat uppnås med en förhållandevis måttlig flygplansinsats under ett eller två dygn, om man disponerat atombomber". Kostnaderna för atombombens användning då produktionen väl är i gång blir ojämförligt mindre än i fråga om "konventionella" bomber; för transport av detta stridsmedel till ett visst mål blir sålunda kostnaden, beräknas det, i medeltal omkring 100 gånger lägre för atombomber än för vanliga minbomber. "Det torde icke kunna betvivlas att atombomber — mot stora mål — är betydligt mer ekonomiska med avseende på verkan i målet än minbomber. Detta innebär i själva verket att gränsen för stora mål kommer att förskjutas nedåt, dvs. att allt fler mål blir lönande att anfalla med atombomber. De flesta krigsavgörande mål torde mest ekonomiskt bekämpas med atombomber, även om man endast skulle ta hänsyn till kostnaden för att uppnå verkan i målet."

Denna realistiska syn på atomvapnet har väl — att döma av överbefälhavarens framställning — numera nästan helt slagit igenom bland svensk militär. Det prat med vilket man särskilt på infanterihåll velat betvinga atomvapnet är inte längre gångbart, även om det fortfarande skymtar hos en och annan karolin med bourbonernas förmåga att ingenting glömma och ingenting lära. Det har varit generande, men nödvändigt att polemisera mot sådana fraser som att en atombomb "bara" är kvantitativt effektivare än en kanon eller att man inte blir "dödare" av en atombomb än av ett knivhugg; nu börjar sådan polemik dess bättre också bli överflödigt.

En konsekvens av vad som skett betonas starkt av överste Peyron. "Det torde icke kunna betvivlas, att det strategiska bombflyget kommer att utnyttjas omedelbart, om ett nytt krig (storkrig) utbryter." De senaste årens debatt i England och USA, summariskt refererad i föredraget, tyder på att denna uppfatt-

ning är förhärskande inom den politiska och militära expertisen. En annan konsekvens är "med all säkerhet en mer allmän övergång till atomvapen, än som kunde förutses endast för något år sedan". För Sveriges del fastslås "ökad sannolikhet för att vi blir bekämpade med atombomber i händelse av krig". Därför framstår vårt behov av atomvapen och av förbättrat civilförsvar som tvingande.

Överste Peyron gör rent av gällande att atomvapnen skulle minska de små staternas militära underlägsenhet. Stormakterna har förut haft ett strategiskt bombflyg som småstaterna saknat; "den lilla makten kan nu skaffa sig ett vapen med enorm verkan och avsevärd räckvidd för rimlig kostnad". Detta resonemang verkar något ensidigt; både då det gäller produktion och användning av atombomber måste väl dock stormakterna, liksom i fråga om andra vapen, bevaka sitt försteg, ja, det har rent av sagts att de flesta småstater praktiskt taget saknar ekonomiska och andra betingelser för att skaffa sig atombomber. För Sveriges och andra mindre staters del går

de militära kraven närmast ut på anskaffande av s. k. taktiska atombomber, som tänkes avsedda för relativt direkt militära mål, inte för förstörande av motståndarens krigsproduktion.

Det anmärks i föredraget att "en ökad anskaffning av atomvapen är den bästa fredsgarantin". Uttrycket är litet extravagant; meningen är att hävda den gamla tanken att ju värre vapen, desto mindre krigsrisk. Att USA:s överlägsenhet på detta område varit den främsta fredsgarantin under en följd av år är en annan sak, varom man kan vara mera säkert övertygad. De amerikanska plan som med en laddning av atombomber dygnet om kretsar i polarkretsorna är pålitligare värm för vår fred och frihet än alla konferenser — detta enkla faktum kan ingen kommunistisk eller tredje ståndpunkts-propaganda suddas ut.

Överste Peyrons synpunkter är säkerligen i stort sett representativa för militär uppfattning i Sverige. Det finns ingenting i överbefälhavarens yttrande som motsäger dem — tvärtom. Frågan uppstår då: Hur ter sig, med denna syn på atombomben och flyget, krigsriskerna och försvarsmöjligheterna för Sverige? Och hur framträder dessa problem i överbefälhavarens utredning? Vilka konsekvenser kan dras — som militärerna inte drar, inte vill eller kan dra? Den saken har knappast berörts i debatten, och dock är vi här vid hjärtpunkten.